

FOLK OG LAND

RETTSOPPGJØRETS KVALITET

JURIDISK OG MORALSK VURDERT

Prost A. E. HEDEM's foredrag på Forbundets årsmøte

«Professor Castberg ble fedrelandet en kostbar mann —».

Med stenalderfolket trer menneskeheten inn i historisk lys. Vi følger ætten fra de små stammer til større og større enheter, ner hos oss gjennom vikingetiden med sine fylkeskongedømmer frem til rikets og folkets samling under Harad Hårfagre og hans ætlinger. Uten rett og orden var de aldri. Først møter vi sedvaneretten i familiene og i de små stammer. Så går de opp i de fire lagdømmer, og så omkring fire hundre år senere kommer landsloven under Magnus Lagabøter.

En liknende utvikling finner vi også i de vesteuropeiske land. Ikke alle nådde frem til nasjonalstaten samtidig, heller ikke til en

landsomfattende rettsordning. Men det bar dog i den retning for dem alle. I andre deler av Europa og ellers ute i verden har det gått på samme måten eller det holder på å gro frem slik. Der de er lengst komne, står man nå på spranget over til de overnasjonale statsdannelser. Det kan nok bli en trang fødsel, med det kan neppe være tvil om at den veien vil det gå. Kanskje vi kan skimte virkeliggjørelsen av det høye mål som for ca. to tusen år siden ble forkynt over Betlehems marker: Fred på jorden.

All samfundsdannelse er basert på avtale, skriftlig eller muntlig, like fra ekteskapsstiftelsen gjennom større og større gruppedannelser frem til nasjonalstatenes dokumentarisk fikserte rettsliv og videre frem til det internasjonale folkerettsamfund, tilsiktende å hevde menneskerettigheten, ikke bare i fredstid, men også under krig. På alle stadier har hovedregelen vært at inngåtte avtaler må holdes av hver enkelt av de kontraherende parter om formålet skal lykkes. Med lov skal land byggjast og ei med ulov øydast. Lydighet mot loven er en borgers første plikt. Folkerettens bestemmelser må befulges av hver enkelt stat. Det er æreløst å bryte overenskomst og avtale, det være på hvilket om helst område. Krenkelse fører til tap og elendighet både for den enkelte person, den enkelte stat og for samfundet, det nasjonale så vel som det internasjonale. Det er slik som det redaksjonelt ble hevdet i Arbeiderbladet 24. september 1948: «Enhver overenskomst eller avtale som blir inngått på et frivillig og gjensidig grunnlag, er ikke bare organisasjonsmessig og juridisk, men også moralsk bindende og forpliktende».

Om England og Frankrike fulgte folkerettens regler da de september 1939 erklærte Tyskland krig, skal vi ikke komme inn på her. Men u-

Prost A. E. Hedem, som her holder oppgjør med uretten.

frakommelig er det at England brøt internasjonal overenskomst da det 16. februar 1940 krenket Norges nøytralitet i Jøssingfjord. Det heter nemlig i Haagkonvensjonens «Overenskomst XIII» punkt 2: «Alle fiendtlige handlinger, oppbringelse og utøvelse av visitasjonsretten iberegnet, begått av krigførendes krigsskip i nøytral makt territoriale farvann, utgjør en nøytralitetskrenkelse og er strengt forbudt.» Her praktiserte England ikke sitt gamle slagord: Honesty is the best policy eller som vi pleier å si det: Ærlighet varer lengst.

«Einar Gerhardsen påtok seg å legge fram benådningssaker i statsråd da justisministeren hadde frabedt seg jobben».

Efter krigen har det også hos oss blomstret frem en omfattende litteratur, til dels av vitenskapelig art, om de problemer som førte Norge inn i krigen. Som bakgrunn finner man i dem alle en utredning av de sosialpolitiske og militærpolitiske forhold ute i Europa, den spanske borgerkrig, fascismen i Italia, nasjonalsosialismen i Tyskland, Sovjets revolusjonære bestrebelser og her hjemme de revolusjonære norske arbeiderpartiers akseptering av de russiske idealer og metoder. Alt dette stoff kan selvsagt være interessant nok. Men det er lite realistisk som bakgrunn for en utredning av de norske problemer. Den oppgave jeg som embetsmann og norsk borger ble stilt overfor da mitt embetsdistrikt den 3. mai 1940 ble okkupert, var å skaffe meg kjennskap til de plikter og rettigheter denne situasjon førte med seg både for meg selv og for menigheten. Begivenhetene ute i Europa hadde her ikke aktuell betydning. Jeg måtte sette meg inn i folkeretten som den norske stat hadde forpliktet seg selv, sine borgere og institusjoner på. Og av folkeretten var det da særlig landkriksreglementet og rettsforholdet under en okkupasjon. Hovedbestemmelsen fant jeg i lkr. art. 43, som lyder slik: «Når den lovmessige makt faktisk er gått over til okkupanten, skal denne ta enhver forholdsregel som beror på ham, for så vidt mulig å gjenopprette og sikre den offentlige orden og det offentlige liv. Okkupanten skal herunder respektere de lover som gjelder i landet, medmindre der foreigger absolutte hindringer derfor.»

Som teolog hadde jeg jo nngående øvelse i tekstolkning, og jeg var klar over at uttrykket «den lovmessige makt» var kvantitativt, ikke kvalitativt. Det sa ikke at den nasjonale suveren og okkupanten når det gjaldt det besatte område, hadde hvert sitt lovgivningsfelt, slik som lagmannsretten i

«Ferdinand Schjelderup leverte i Høyesterett en historisk og vitenskapelig uholdbar utredning av «Elverumsfullmakten».

Haalandsaken hevdet, men at det kun var ett lovgivningsfelt, i sin helhet underlagt okkupasjonsmyndigheten, dog begrenset ved de lover som var gjeldende for området, eventuelt landet da det ble besatt. Den nasjonale statsmakt hadde fraskrevet seg hele sin lovgivende myndighet for dette område, så lenge det var okkupert. (Castberg i svensk statsv. tidsskrift 1946) At rettsforholdet var slik, gjorde biskop Berggrav offentlig oppmerksom på sommeren 1940 etter at kongen og hans regjering

(Forts. side 2)

«Paal Berg presiderte i Høyesterett i Quislingsaken».

«Sven Arntzen, en av de bærende krefter innen Hjemmefronten —».

RETTSOPPGJØRETS KVALITET

(Forts. fra side 1)

var dradd fra landet, likeså Den midlertidige Kirkeledelse så sent som november 1944. (Sitert i min art. i Nationen 13. mars 1962). Når den kgl. norske regjering i London utferdiget provisoriske straffeanordninger for det besatte område, begikk den derfor en lov- og rettsstridig handling. Den brøt internasjonal avtale og pådrog seg dermed tilsvarende ansvar overfor hver enkelt av de hjemmenværende borgere.

Da regjeringen ved krigsutbruddet i september 1939 erklærte landet nøytralt, ble nøytralitetsreglene høyst aktuelle. Ifølge disse må den nøytrale stat ikke begunstige noen av de krigførende parter, men i alle deler behandle dem likt, og selvsagt på ærlig vis. Dessuten skal den nøytrale med alle midler forhindre nøytralitetskrenkelse og derved holde seg utenfor krigen. Om dette sier folkeretten: «Det kan ikke betraktes som en fiendtlig handling at en nøytral stat, endog ved makt tilbakeviser krenkelse av dens nøytralitet.» Fiendtlig handling v.s. krigshandling. Det å verge sitt land, sin nøytralitet er således ikke ensbetydende med å gå til krig. Derimot er det å undlate å verge sin nøytralitet det samme som å gå inn i krigen.

Utenriksdepartementet under ledelse av professor Koht anførte derfor i sin skrivelse til den britiske regjering med all rett følgende: «Den norske marine har ordre til med alle midler å forsvare dette område og avverge nøytralitetskrenkelser, uansett fra hvem de måtte komme». Foranledningen var at den britiske regjering i et memorandum av 6. januar 1940 til den norske sendemann hadde hevdet at Norge ikke hadde reagert mot påståtte tyske nøytralitetskrenkelser i norske farvann, og at den derfor så seg berettiget til å la sin flåte gå inn i vårt territorialfarvann, og at den ville gjøre dette.

Nu hadde Castberg i sin Folkerett dosert en uholdbar tolkning av nøytralitetsreglene og disses forpliktende krav. Han rev en setning ut av tekstsammenhengen og tolket den uavhengig av denne. Derved kom han til det resultat at den nøytrale ikke var forpliktet til å bruke makt mot overmakt. Dette ville nemlig være å gå til krig mente han. Denne tolkning innebar at den nøytrale stat uten videre skulle kunne redusere sin forsvarsevne til det rene intet. Den kunne nøye seg

med «protest i ord.» Dessverre aksepterte Koht denne tolkning, og i samsvar hermed forholdt de norske krigsskip seg passive i Jøssingfjord.

Når Castberg ga en slik tolkning, har det sannsynligvis vært for å gjøre det daværende regjeringsparti tillags. For imidlertid å kare seg ut av vanskelighetene han her forutsa, endte han sitt kapittel således: «Derfor må den nøytrale stat som velger å bøye seg for overmakten, visstnok finne seg i at nøytralitetskrenkerens motpart, om nødvendig, tar kampen opp på den nøytrale stats eget territorium. Hvis den nøytrale stat undlater å hevde nøytraliteten, vil den risikere at forsvaret blir tatt opp av den annen part i krigen, og at det nøytrale territorium på den måte likevel blir krigsskueplass.»

Dessverre tok Koht ikke hensyn til denne avslutning. Han holdt seg til Castbergs tekststridige tolkning. På denne måte ble Castberg Norge en meget kostbar mann. Eksperten vill-ledet regjeringen. Mens England ifølge Kohts uttalelse gjorde hva det kunne «for å driva Noreg ut or nøytraliteten», var tyskerne interessert i at Norge bevarte sin nøytralitet. Derfor hadde den tyske sendemann i sin tid advart Koht mot nøytralitetsbrudd og latt ham forstå at Tyskland i tilfelle måtte gå til «mottiltak». Det er kjent at Hitler helst så Norge utenfor krigen. Men tyskerne kunne selvsagt ikke la seg føre bak lyset. Derfor har de fulgt utviklingen i Norge med våken interesse, og i hvilken grad fremgår av følgende: Da britene senket et tysk transportskip nede ved sørlandskysten, oppga de tyske soldatene da de var berget i land, at de skulle til Bergen for å «hjelp nordmennene med å forsvare sitt land.» Her holdt tyskerne seg således til Castbergs oppskrift. Så inngående hadde tyskerne studert hans Folkerett. Konsekvensen av Norges nøytralitetsbrudd i Jøssingfjord 16. februar 1940 var Hitlers oppdrag til von Falkenhorst om straks å planlegge og sette i verk det tyske mottiltak. Dette kom den 9. april 1940. Castberg ble sannelig fedrelandet en kostbar mann.

Nå er det jo så, at har man sagt a, må en i neste omgang si b. På ovennevnte bakgrunn, at internasjonale avtaler må holdes, skriker vi videre til den kjennsgjerning at ved det såkalte rettsoppgjør ble rettsapparatet lagt i kriminelle personers hender. Og det kommer en via den folkerettsstridige hjemmefront. At denne vir-

(Forts. side 6.)

Halvor O. Østerli død

En av de gamle, trofaste kampfeller Halvor O. Østerli, Bø i Telemark er avgått ved døden 72 år gammel.

Østerli var underoffisersutdannet, men gav opp den militære vei da han i ung alder måtte overta farsgården. Ved båren holdt historieforskeren, lærer Jon Hvitsand en dypt følt minnetale og roste avdøde for hans dyktighet og arbeidsomhet som jord- og skogbruker. Han pekte også på hans innsats som aktiv idrettsmann og interessert medlem av Lifjell Idrettslag. Han sluttet sin minnetale med å lese opp dette minnedikt han hadde skrevet:

Så tungt er å mista den som var kjær,
al gleda i kista ein ut med han ber,
Så fatig og einsam attende ein stend
med sviande sagnad og tåra ho renn.

Det er som eit sår som ikkje vil gro,
ein vemodsfyllt song gjennom sjel og blod.

Ein menneskelagnad — ei gjesting på jord —
ein skiftande fagnad i uver og sol.

Som blomen or molda yddar og gror,
i styrke og mogning — du vekse deg stor.

Det bryter med sommår, med vinter og vår,
og før enn du varast ved målet du står.

I dag er det Halvor som byd oss farvel.

— Ditt smil og ditt alvår me hugsar så vel.

Du elska di heimbygd, din heim

Alexander Lange:

SANNHETEN OM MAJAVATN

III. VI GIR ORDET TIL RANA BLAD

Rana Blad har i en omtale 8. august beskjeftiget seg med FOLK OG LAND's anstrengelser for å finne frem til sannheten om Majavatn og da bladets skriverier vel også hører med til det oppklaringsarbeid vi driver, gjengir vi artikkelen nedenfor. Bladet er tydeligvis rystet over slike sannheter som ikke passer inn i de gamle legender, men er øyensynlig ikke det spor berørt av det brutale og meningsløse mord på Rødvik Nilsen. Men her er altså hva bladet har å si:

«Naziaksjonen mot Erling Grannes.

ALEXANDER LANGE VIL SKAFFE «HISTORISK SANNFERDIG» BERETNING OM MAJAVASSAFÆREN.

Alexander Lange i naziavisen «Land og Folk» skal kaste nytt lys over Majavatn-affæren. I siste nummer av bladet har han en større artikkel, der han i hovedsaken befatter seg med likvideringen av Rødvik

og ditt land,
var djuptenkt og venesæl,
mykje til mann.
Slik truskap som ven er det
sjelda å sjå
det syna skal bloman som
gøymer deg nå.

Ugløymande minne frå samvær
og lag
ligg glitrar der inne i hjarta i
dag.
Ein soldag på Lifjell, — ein
tone i moll,
— eit utsyn som gav deg det
reinaste skjold.

Nilsen den 3. august 1943. I den sjofle reportasjen omkring dette tema trekkes både avdødes enke inn samtidig som det også antydes at Erling Grannes står bak dette. Erling Grannes måtte som kjent under dramatiske omstendigheter reise til England for ikke å havne i tyskernes klør.

I reportasjen i «Land og Folk» siterer Alexander Lange bl. a. et brev han har sendt Erling Grannes. Brevet inneholder en rekke spørsmål av nokså intrikat art, som Lange vil ha Grannes

(Forts. side 3)

— Det susar så stille i fjellbjørk
og lyng:

Det er minna om deg som i
hugen min syng!

Diktet ble funnet verdig til gjengivelse i «Varden».

Det var ellers et veld av kranser på båren og mange NS-folk var møtt frem for å ta avskjed med den gode kamerat.

FOLK OG LANDS MINNEALBUM:

2.

Falt i øst i kampen for Europa

Even Stenroos Lange,
Gjevik
f. 2. 8. 23, f. 5. 9. 41

Bjørn Ljønes,
Flisa
f. 9. 1. 23, f. 6. 8. 43

Einar Lundbak,
Lona
f. 1. 8. 24, f. 5. 8. 43

Olav Magnussen,
Stanga
f. 23. 12. 12, f. 10. 9. 43

Rolf Rishøen,
Våler i Soler
f. 2. 4. 21, f. 17. 1. 43

Kåbjørn Rogstadkjernel,
Elverum
f. 28. 11. 19, f. 10. 10. 43

Aksel Rønneken,
Våler i Soler
f. 24. 8. 14, f. 8. 10. 43

Per Sandbak,
Koppang
f. 11. 4. 22, f. 2. 5. 43

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UBEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

Ungkonservativ genistrek

Galskapen går videre i dette land som i Norden forøvrig. Nå har konservativ høyreungdom fått istand en negerkongress, eller afrikansk-skandinavisk ungdomskongress som de kaller det. Hensikten med dette våset er ubegripelig for normale mennesker, men en kan vel ikke vente mere av en ungdom som avsender telegrammer til Krustsjov og ber ham fjerne muren i Berlin. Disse Unge Høyre-folk synes å ville overgå selveste det norske studentersamfund i politisk vrøvl.

Men om hensikten med denne konservative aksjon er gåtefull, så er resultatet så meget mer tydelig. Det skulle jo ellers ingen spådomsevner til å forutsi det. Den i nydemokratiske kretser meget berømmede «avvikling av kolonialismen» består som alle vet i en avvikling av den vest-europeiske innflydelse i land som ingen forutsetninger har for å klare seg selv, og å overlate ledelsen der enten til et amerikansk dollarsvelde eller et rødt diktatur, fortrinnsvis det siste — fordi USA jo alltid taper i veddeløpet med den røde stormakt.

Og Moskva har som vanlig ikke overlatt noe til tilfellet, det har i årevis nå utdannet negere til kommunistiske organisatorer, som overtar makten etterhvert som Amerika får manøvrert bort sine vestlige forbundsfeller og innen det selv får etablert seg. Disse kommunistiske negere er det som overalt opptrer på vegne av de fargede og som reiser verden rundt med sin agitasjon, kjøpt og betalt av de røde oppdragsgivere og hyldet og fetert av alle de tåpelige nydemokrater her og i andre land.

Det var bortimot 150 av disse fargede «demokrater» sammen med en nydelig samling av nordiske venstreradikalere som de fremmelige konservative ungdommer hadde fått samlet sammen til «kongress», og det varte naturligvis ikke lenge før gjestene hadde tatt makten fra vertskapet og utfoldet seg med kommunistisk anstrøkne resolusjoner samt med skrik og skral og slagsmål. De få amerikansk-dirigerte deltagere pakket snart sine kufferter og rystet den nordiske jord av sine sorte føtter, mens resten fortsatte resolusjonsmakeriet.

En vet ikke enten en skal le eller gråte når det faktiske forhold jo er at hele FN holder på å gå tilgrunne fordi de frigjorte fargede stater helt har tatt herredømmet der, og det likevel blir foreslått av en begavet norsk venstrestudent å vedta en resolusjon som ifølge VG «blant annet gikk ut på å styrke de afro-asiatiske lands stilling i FN!» Og attpåtil var dette «for svakt» for de fargede kongressdeltagere, som derfor demonstrerte det nye demokrati ved å vedta mot nordmannens iherdige protest at det norske forslag overhodet ikke skulle tas opp til behandling.

En god latter bør man imidlertid kunne spandere på seg når disse de norske konservatives svarte protesjeer kaster seg over Høyres hellige dyr Fellesmarkedet, og dessuten krever hele FN-administrasjonen flyttet fra USA til et bedre sted!

Det er ikke rart at Morgenbladet tar sine geskjeftige kongresspartifeller i skole og at en isnende taushet om dette missfoster av en kongress etterhvert bredte seg i høyrepressen ellers.

For så åpenbar kan tåpeligheten og undfallenheten med den nydemokratiske negerkurtisen bli at selv det norske høyre oppdager det.

Majavatn — —

Forts. fra side 2

til å besvare. Lange forteller at hensikten med spørsmålene er å skaffe en «historisk sannferdig og rettslig riktig framstilling av hensyn til nåtid og ettertid! Det som hittil er prestert i saken er bare ukebladshistorier - etter som skribentens politiske innstilling er, og etter som folk tør fortelle og dikte for ikke å bli mistenkt for å forsvare «nazister, tyskere og annet som regnes for fælere enn fælest». Et av hovedspørsmålene i Langes brev er: «Ved hvis medvirkning fikk tyskerne tak i og skjøt de ca. 34? Var det ved Rin-nanbandens hjelp — eller var det Helgeland politikammer? — Hvorfor ble det ikke reist sak mot dem som i Majavatnaffæren virkelig bistod tyskerne? Var det fordi politifolkene og andre ikke var medlemmer av NS?».

I brevet spør Lange om det ikke var riktig at Rødvik Nilsen ble satt til å passe gården til Grannes mens han var borte og han sier at han var endel om likvideringen. Og så kommer det. Vi siterer: «Det kan ikke være riktig vel at De står bak?» De visste jo at var en god nabo og en bra kar, så jeg går ut fra at ovenstående er et løst rykte, som De vil av-sanne overfor undertegnede innen ikke alt for lenge. Om det kunne passe Dem innen 1. august 1962».

Lange forteller i brevet at han er i besittelse «av en interessant rapport fra politimesteren i Helgeland til Politipresidenten i Trondheim den 17. september 1942. Den er en bombe —».

Grannes svarte på Langes henvendelse allerede 4. juli i år. Svaret har følgende ord-lyd:

«Jeg erkjenner herved mottagelsen av Deres skriv av 27. 6. 1962. Etter grundig gjennomlesning av Deres mange spørsmål og funderinger, finner jeg at jeg overhode ikke vil besvare disse, fordi det ikke vil tjene noen god hensikt.»

Forbundsmøte
i Vestfold

Lørdag 18. august ble det holdt møte hos Oskar Søyland på Fossan i Vaale. Trass i det grufulle vær var det godt fremmøte og det ble samlet inn kr. 1,640.— til Forbundets drift. Forbundets formann Anders Hafskjold var også tilstede på møtet og redegjorde for aktuelle spørsmål.

Averter i «Folk og Land»

Forbundet fortsetter virksomheten uforandret — Vedtektsendringer og gjenvalg av Hafskjold som formann

Forbundet for Sosial Oppreisning hadde sitt årsmøte lørdag 25. august i Oslo under ledelse av formannen Anders Hafskjold, og møtet hadde fått god tilslutning fra medlemmer både i og utenfor Oslo.

Årsberetning og regnskapet for 1961 ble godkjent uten bemerkninger. Den gamle forkjemper for sannhet og rett, prost A. E. Hedem holdt så det foredrag vi gjengir på annet sted i dette nummer. Prosten ble varmt hyldet av forsamlingen.

Efter forslag fra et utvalg som ble nedsatt på fjorårets årsmøte ble det enstemmig

Fin sjanse for driftig kar

Det er vel egentlig grov tekstreklame å ta inn det efterfølgende, men i betraktning av at det dreier seg om en velferdssak både for «de eldre på Vestlandsøy» og for en driftig kar som vil gripe sjansen, henviser vi likevel på denne måte til annonsen i nr. 20. Eventuelle henvendelser mottar vi fremdeles i bladets ekspedisjon:

I nr. 20 i dette blad annonserer jeg efter en allsidig mann, som skulle få gratis hus og husrom for dyr, samt jord gratis, mot å ta lønnet arbeide hos meg. Da mange kan synes at tilbudet er slik at det ikke er til å tro, skriver jeg disse linjer for å understreke at det er virkelig alvorlig ment. Jeg er for gammel til å drive gården og da jeg trenger fast arbeidskar til snekring, støpning m.m. gir jeg vedkommende disse muligheter som tilbudet i annonsen lyder på. Jeg trenger mannen og han trenger kanskje å komme seg til noe selv og for egen drift og inntekt. Mitt tilbud er noe enhver godt kan ta mot og utnytte. Men et slikt tilbud gis bare til en ordensmann med eller uten familie. Jeg skal bygge kai m.m. og trenger en fast mann til dette og det andre arbeidet, men da «hele folket er i arbeide» og menn som «sviktet» har vanskelig for å få den hjelp de sårt trenger før alle andre er hjulpe, blir det til at man får vente.

Altså: annonsen i nr. 20 er alvorlig ment. Er det noen som vil skape seg noe eget her vest i dette milde klima hvor dyr går lenger ute enn vanlig og vedkommende virkelig er en mann som kan påta seg alt forefallende arbeide, inne- som utarbeide, så skriv til bladets ekspedisjon under merke «Eldre på Vestlandsøy», men gjør det snarest.

En mann med kapital kan få kjøpt en verdifull øy med flere holmer og øyer og god bebyggelse uhyre rimelig og bli nabo her vest.

vedtatt endel endringer i Forbundets vedtekter. De gikk i det vesentlige ut på en forenkling av organisasjonsapparatet ved sløyfning av de tidligere fylkesorganisasjoner, slik at medlemskapet herefter blir direkte. Det er nå fastsatt i vedtektene at enhver som har betalt sin medlemskontingent for året har adgang med fulle rettigheter ved årsmøtene.

Efter de foretatte valg består Forbundets styre nå av følgende: Anders Hafskjold, Lier, formann, Egil Heiaas, Tomter, nestformann, øvrige styremedlemmer: Jon Skatvold, Skatval, med varamann Trygve Engen, Straumsbygda, Georg Stray, Kristiansand med varamann Anders Nyberg, Brekkestø, Erling Kvadsheim, Stavanger med varamann Fr. Bakke, Skodje, O. J. Lie, Vallset med varamann Lars Holt, Stokke, Johan Myrdahl, Oslo med varamann Gudrun Aby, Asker, Hans S. Jacobsen, Oslo med varamann Sofie Grønstad, Oslo, J. Engbrethsen, Skien med varamann Magnus Sundby, Enebakk.

Forbundet arbeidet ifjor under vanskelige økonomiske forhold, men situasjonen har bedret seg noe i år, slik at styret foreslo og fikk forsamlingens tilslutning til å fortsette virksomheten uforandret. En regnet da med at det også fortsatt ville bli vist offervilje og innsatsvilje i større utstrekning enn tilfellet var ifjor.

Overrettsakfører Sverre Helliksen redegjorde på møtet for en bok om «retts»opp-gjøret som han nå holder på å gi ut i samarbeide med Forbundet..

Efter møtet spiste deltagerne en enkel middag sammen og hygget seg med oppfriskning av gammelt vennskap og gamle minner. Karl Holter underholdt med opplesning og deklamasjon slik bare han kan det og fikk naturligvis sterk applaus.

Hybel søkes

Ung ordensdame søker møblert hybel eller «leilighet». Bill. i eksp. mrk. «Snarest».

VÄRLSKULTURER

«Födas — blomstra — dö»? (294 sid.)

Av ELOF ERIKSSON.

Levereras mot insändande av Kr. 20:— i svensk valuta till

NATIONENS FÖRLAG
Fack, Stockholm 10.

Hans Egede-Nissen:

Pastorale erindringer

Presteprosesjonen 9. august 1959 ved Sunnlyvskirkens 100 års-jubileum. I følget sees bl. a. biskop Ragnvald Indrebø, sogneprestene Gunnar Hauge og Hans Egede Nissen.

VII.

Mens jeg sitter og memorerer og forteller løst og fast, må jeg få minne om at i eldre tider titulerte man presten far, det er det katolske pater. Enten man vil tro det eller ikke, ble jeg i en skolekrets som heter Røyhus mottatt med den hilsen at

«han far får vera
velkommen åt oss.»

Røyhus var noen fjellgårder som lå over mot Stryn i en herlig fjelldal, hvor multene gulner i august og rypesteggen skarrer i kjerrene, mens mår og rev smyger seg omkring på silkepoter. Folket der talte strynsdialekt, et av de vakreste sprog jeg har hørt, den musikalske velklang var etter min oppfatning enda mer fullkommen enn den er i Nord-Gudbrandsdal og i deler av Svealand. Ikke rart at hardingfelen er nasjonalinstrumentet i Sunnmøre og Nordfjord, jeg finner at den har den samme vidunderlige musikalske charme som dialekten, enten man vil innrømme det eller ei. — Jeg setter stor pris på hardingfelen, men den må høres i sitt miljø, slik som

jeg opplevet det i bondebryllup ved sankt-Hans tid. For den som er vant med den klassiske skala etter den diatoniske deling i halve og hele toner må hardingfelens svevende kvarttoner låte noe fremmedartet. Men den som selv skar siljufløyter i guttedagene kjenner godt disse for klassisk musikk ukjente intervaller og sprang i skalaen. — Min lærer i hymnologi, O. M. Sandvik, som var en stor forsker i folkemusikken, fortalte meg engang om sin strid med komponisten Catharinus Elling om de svevende toner i norsk folke-musikk, som gir denne sin mollpregede egenart i slåtter, hallinger og vosserruller. Og fremfor alt: vår rike skatt av folkeviser og ballader. Det såre og verdige alvorspreg gir uttrykk for en høy etikk som den demoniske ulyd fra jungelen og amerikansk bomullspjatt er på god vei til å likvidere. —

Jeg satt ved et dødsleie, en gammel trofast sliter lå på sitt siste, og hun talte halvt hinsides om sin kjærlighet til musikk og om alle de store som hadde besøkt henne for å skrive opp slåtter hun spilte på sin hardingfele. Nu kunne hun ikke spille lenger, men bad en

sønn om å ta violinen ned fra veggen.

— «Du får trollstemme fela og spela den kjæraste slåtten min for presten,» sa hun. Gutten så gjorde og spilte en underlig leik på den trollstemte felen som tonet ut i noen såre mollakkorder, og som ikke stod tilbake for den dødens alvorstale som Chopin gir et slikt mesterlig bilde av i sin bekjente sørgemarsj i b-moll konserten.

Hardingfelens svevende toner må en høre i dens eget miljø! Den klinger ingensteds som i en gammel røykstove med ljore i taket. — Det var ikke få slike gamle hus igjen i Sunnlyven. Her hørte denne skjønne arv fra fedrene hjemme. Ungdoms makt i toner lagt. —

*

Det var også en annen gammel tradisjon som ble holdt i akt og ære i Sunnlyven. Det var brygging av Heimabrygg. Mange kunde kunsten å brygge maltøl. I dette var intet underlig. For de gamle germaner var bygg det hellige korn, Guds egen gave. Tusen og én er de merkelige ceremonier som våre fedre måtte følge om ikke velsignelsen ved det hellige korn skulde spildes. Særlig de siste nek fra åkeren måtte de tas godt vare på. For når kornet ble skåret med sigd eller skyru — ble vette- ne — både ménvetter og landvetter som bodde i åkeren, jaget ut i åkerreinen eftersom skurden av loen skred fram. — Ménvettens hevn var ikke god å tale, hvis en ikke nøye fulgte de uskrevne lover (som i parantes bemerket var en sterkere rettsnorm enn Lagabøterloven).

Efter gammel sed ble det særlig brygget øl til jul. Det er det gamle juleblot — likeledes ble brygget foran våronna, og så foran slåtten, omkring Jonsok, som var tiden for alle tredagers-bryllupene. I god tid ble det beste bygget efter treskingen med sligel lagt i bløt, helst i rinnende vatn, så ble det plasset til groning (spiring) i skjonen eller ildhuset (bryggerhuset). Derefter tørkes maltet. Bygg-kornet har da forandret innhold og det er dannet maltose, malsukker, som i sin tur blir til alkohol — Heimabrygg. —

Både hvor det gjaldt hardingfelen og heimabrygg stod bygden splittet. I den del av Sunnlyven som ble kalt Sunnlyvsbygda, der hadde i 1880-årene gått en stor vekkelse ved presten Christian Martin Eckhoff og denne åndelige bevegelse

(Forts. side 5)

Dødsdans i Prag

En roman om pragerrevolusjonens dager
i 1945

av OLGA BARÉNYI

(Oversatt av ODD MELSOM)

XXVII .

Som førstemann nærmet den franske artist seg banden. To kvinner kaster seg over ham, lommene hans blir gjennomsoekt, skjorten hans blir revet ifiller, men de finner intet, bare en liten lommekniv og noen sukkerbiter.

«Du elendige hund, hvorfor har du ikke sagt at du hadde våpen på deg?»

Fra alle kanter rammes han av neveslag.

«Jeg — en franskmann!»

«Franskmennene er akkurat like store svin som tyskerne, i 1938 lot de republikken vår i stikken», skriker en fyr.

Franskmannen forsøker å beskytte øynene mot slagene med hendene, hans hustru som for-gjeves forsøker å komme ham tilhjelp får et spark i maven og farer som en filledukke bakover mot balustraden. Stønnende graver hun fingrene ned i sanden i manesjen og vrir seg i krampetrekninger. To musikere som har hoppet ned fra losjen og vil flykte blir slått tilblods. En ung danserinne, som har krøpet sammen under en benk blir trukket frem i håret og slept frem og tilbake. Fløinisten og trompeteren slår om seg med instrumentene, de forsvarer seg, men ikke lenge og snart ligger de også i sanden. De to dverger skyver apeburene under de øverste benker, en av kvinnene legger merke til det, tror at kuf-

fertene med verdisaker blir gjemt der og klatrer opp til benken. En av dvergene holder nettopp et bur med en apemor i hendene, hunapen trykker barnet sitt mot brystet, ansiktet hennes er rødt av sinne og redsel. Dvergen får et slag av en geværkolbe på sin stakkars, heslige eggskalle, apemoren blir vanvittig av skrekk, hun flekker tenner og strekker så tungen ut. Tusen ganger har tsjekkerne under forestillingen ledd av den utstrakte tunge, de ertet henne opp til det fordi det så så morsomt ut. Men nå føler tsjekkerinnen seg fornærmet av apen. Hun river døren til buret opp og griper inn i det. Hunapen biter henne i hånden og kvinnen skriker opp.

«La apen være», knurrer Rosita truende. «La dyrene være ifred, du — du menneske!» Et slag med geværkolben, apemorens øyne får et forundret uttrykk, blikket er som et menneskes i dødsangst, dyreblikket spør — hvorfor? Så brister det, og apemoren ser ikke lenger det knuste hode på barnet sitt. «Leo, Pierre — vekk, dukk», roper Rosita til dvergene. Så skyter hun. Med en diger, ur-gammel revolver, som hennes far hadde benyttet til å holde styr på de ville dyr. Hun står på det gyngende, smale brett og skyter inn i flokken av angripere.

(Forts. side 7)

Det var en gang - -

Vi vil i numrene fremover bringe noen glimt i bilder fra en svunnen tid som med all sin strid og all sin lidelse dog på mange måter var en stor og heroisk og fargerik tid. Her er det Hirdmarinen som marsjerer opp på Borrestevneet i pinsen 1944.

Hellesylt, den 21. mai 1959.

Herr fhv. sokneprest Egede Nissen,
Røyken.

På vegne av Sunnlyven sokneråd tør jeg herved innby Dem til hundreårsjubileet for Sunnlyven kirke søndag 9. august i år.

Biskop Ragnvald Indrebø har lovet å komme.

Vi håper kan motta innbydelsen og hører gjerne fra Dem i den anledning.

For Sunnlyven Sokneråd

Ærbødigst

Med vennlig hilsen

Sunnlyven Sokneråd
Gunnar Hauge

Mosleys fordømmelse av «churchillismen»

HANS BLAD ACTION TAR BLADET FRA MUNNEN OG DET SVARES MED ORGANISERTE PØBELOPPTØYER.

Dagspressen kunne for en tid siden med dårlig skjult tilfredshet melde at lederen for det britiske parti «The British Union» Sir Oswald Mosley under et offentlig møte var blitt slått ned av organiserte urostiftere. At det Mosley har å si virker som salt i sure øyne på bakgrunn av dagens situasjon er kanskje forståelig av disse utdrag av en artikkel i Mosleys blad ACTION:

Churchill sjakerer bort det britiske imperium.

Et nytt angrep holder på å settes igang mot det som er igjen av det britiske imperiet i Afrika. Den engelske politikken i Syd-Rhodesia har blitt utsatt for et ufor-skammet angrep av den afro-asiatiske gruppen i FN — selvsagt under Ghanas ledelse. Samtidig får vi melding fra Accra (Ghanas hovedstad) om utsendelse derfra av kamouflerte «fri-hetskjemper» til alle de land i Afrika som fremdeles står under hvitt styre. Nkruma kopierer Krustsjovs metoder — en diplomatisk offensiv ledsaget av sabotasje på den indre front.

Svaret fra engelsk side på dette angrep har vært den rene ynke. De konservative ledere holder tale på tale for å vise hvor «fremskritt-vennlige» de har vært i sin bortsløsing av Imperiet. Hvert skittent spark av de svarte tærne i Ghana sender dem bare enda et stykke på veien mot den endelige to-tale kapitulasjon, alt mens de i ynkelig påkallelse kryper i støvet for FN's stormavede gudebilde i New York. Aldri har så meget blitt sløset bort så hurtig av så små menn.

Denne parodi på et berømt Churchillord passer virkelig her. For hele likvideringen av det som en gang var et mektig imperium ble påbegynt med den mann som 10. november 1942 forsikret i en tale i Mansion House: «Vi har til hensikt å holde på det som er vårt. Jeg har ikke blitt utnevnt til kongens

første minister for å presidere ved likvideringen av det britiske imperium.» — Men ikke desto mindre var det nettopp det han gjorde — ikke fordi han ønsket å gjøre det, men fordi han var tvunget til det under de omstendigheter han befant seg i, i en krigssituasjon som han selv i sin forblindelse hadde fremkalt. Sir Oswald Mosley motsatte seg denne krig, men Churchill ville ha den. Han var den ledende politiker i den gruppe i mellom-krigsårenes toryparti som ville «stanse Tyskland», og han ble i sin tid den premierminister som ledet denne torykrig. Helt bortsett fra hovedhensikten — å knuse Tyskland altså — når churchillismen sin tragiske klimaks i det skuespill vi nå er vitne til, da England drives

(Forts. side 7)

Sir Oswald Mosley

O. K.:

Om å «ale opp mennesker»

Professor Johan Torgersen hadde for en tid siden en artikkel med ovenstående tittel i Dagbladet.

I artikkelen behandler han en melding fra London om at Julian Huxley i et foredrag hadde tatt til orde for «å ale opp en forbedret mennesketype.»

Torgersen avviser metoden av forskjellige grunner, noen såkalte medisinske, noen moralske. Av medisinske, nevner han at anlegget for den fryktede blødersykdom blant negrene, i enkel dose beskytter mot malaria. Altså dårlige arveanlegg kan gjøre nytte.

I moralsk henseende så er forbedring av menneskene ved raseavl nazistisk og dermed forkastelig. «Det var denne tenkemåten (Huxleys) som lå til grunn for nazismens menneskeavlsteorier. Det var også den som lå til grunn for Platons. Å være nazist var som kjent å ville det gode, og å avle med henblikk på det beste — —», sier Torgersen.

Det er sikkert meget å si både for og imot en menneskeavl bygget på de samme prinsipper som man nu bruker ved avl av dyr og planter. Men det interessante ved Huxleys uttalelser, er at de samme arvelover som gjelder for dyr og planter også gjelder for mennesker, og at man virkelig er istand til, hvis man vil, å skape en i all fall fysisk sett bedre mennesketype ved å følge raseavlens lover.

Ikke bare Huxley og Platon, men også Moses har forøvrig vært inne på forbedring av menneskene ved raseavl.

Det kunne kanskje være på plass å sitere litt fra Det gamle testamente:

Abraham sa da han var blitt gammel til sin tjener:

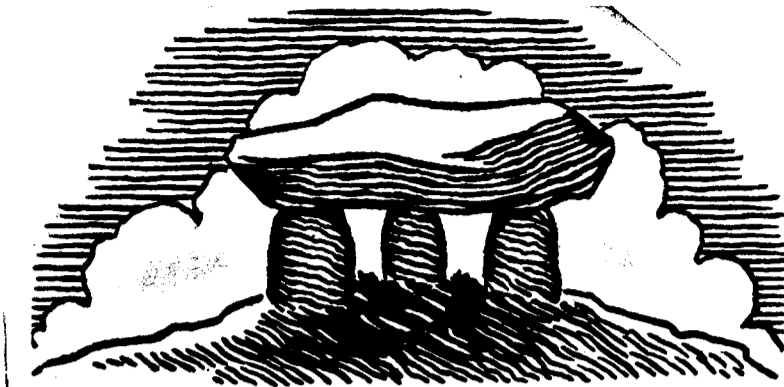
«så vil jeg la deg sverge ved Herren, himmelens Gud og jordens Gud, at du ikke skal la min sønn ta seg en hustru av døtrene til kana'anitterfolket, som jeg bor iblant, men du skal dra til mitt eget land og til min slekt og hente en hustru til min sønn Isak.» (1. mosebok 24 3 og 4).

At det dreiet seg om positiv rasebevarelse, kan vi se av den senere utvikling.

«Da Esau var firti år gammel, tok han til hustruer Judit, datter til hetitten Be'eri, og Basmat, datter til hetitten Elon.

Men de ble en hjertesorg for Isak og Rebekka.» (1. mos. 26. 34. 35.)

Moses går inn for at man skal velge ektefelle blant

sin egen rase. I den moderne arvelære heter denne fremgangsmåte renavl.

Det folk som Moses gav sin lære til var hebreerne. Og derfor ble Mose lære til en renavl blant hebreer.

Den nasjonal-sosialistiske lære gikk også ut på renavl, men blant nordisk betonte folk.

På den måten får vi idag to rasefilosofier.

Når det gjelder dyr og planter, så foregår forbedringen av individene etter to grunnprinsipper.

1. Renavl. 2. Krysning.

I en gammel god bok av professor Ivar Johansson, «Årftlighet och Husdjursavel», side 174, står det: «Avel inom en ras, — — — kallar man för renavel, medan all annan avel benämnes korsning.»

«Renaveln anses vara en säkrare avlsmetod än korsningen — — —»

Verden er forunderlig.

Den ene av disse to måter for avl, den usikreste, krys-

ningen, er idag av kirken, av FN, av humanistister, liberalister, sosialister o.s.v. propagandert som den mest anbefalesverdige måte for menneskeavl. Å gå inn for den sikreste, renavlen, anbefalt av bl. a. Moses, Platon, og Hitler, betraktes derimot som et slags djevleskap, som det nesten er straffbart å nevne.

Går man inn for renavl blant planter og dyr, er man på sikker grunn. Men nevner man renavl blant mennesker, da er man «nazist». Og noe verre kan som kjent intet menneske bli.

Man føler seg faktisk hensatt til det 16. århundre, til Kopernikus' og Galileis århundre.

I dag er det biologien som vokser frem. Dengang var det astronomien.

Å si at jorden -var flat, det gikk an. Da var man kristen. Da var man et godt menneske. Men sa man at jorden var rund, da var man

Forts. side 7

Var egen rase

RETTSOPPGJØRETS KVALITET

(Forts. fra s. 2)

kelig var folkerettsstridig har vi i dag faktisk en erklæring for fra den tidligere forsvarsminister Nils Handal, inntatt i Dagbladet 12. september 1960, sitert i min artikkel i Nationen 5. juni sistleden. Hjemmefronten og hva den stod for, fikk meget sørgelige følger for den hjemmeværende befolkning. Den tyske reaksjon ble intensivert, gislene ble mange, og flere av dem ble likvidert. En kan også nevne barnemordet på Tinnsjøen da Hydrofergen ble senket. Norske gutter likviderte der en hel familie.

Hjemmefronten var et eklatant brudd på internasjonal avtale. I Aftenposten for 22. februar 1951 er inntatt en «Erklæring fra hjemmefrontens ledelse», undertegnet av 42 personer. Her skal nevnes en del av dem: «Høyesterettsjustitiarius Paal Berg. Han presiderte i Høyesterett i Quislingsaken. H.R.advokat Sven Arntzen, som ble utnevnt til riksadvokat. «Under krigen var han en av de bærende krefter innen Hjemmefronten, og nedla et stort og betydningsfullt arbeid med utarbeidelse av landssvikanordningen.» (Aftenp. 5/4 1947). Statsminister Einar Gerhardsen påtok seg å legge frem mulige benådningssaker i statsråd da justisministeren hadde frabedt seg jobben. H. r. dommer Ferdinand Schjelderup leverte i Høyesterett en historisk og vitenskapelig uholdbar utredning av «Elverumsfullmakten». Hans falsum ble i Haalandsaken i Høyesterett sitert og lagt til grunn av førstevoterende for hans votum. Der ble det prinsipielle lovproblem avgjort til fordel for de folkerettsstridige straffeanordninger. Endelig tør det være på sin plass å nevne pastor C. Bonnevie Svendsen. Også han var kommet seg over til London. Han ble utnevnt til konsultativ statsråd i Kirkedepartementet.

Nå er det som bekjent neppe noe fagstudium ved universitetet som gir slik øvelse og innsikt i teksttolkning som teologien. Det kan derfor neppe være uberegtiget å anta at Bonnevie-Svendsen som andre prester har vært klar over at uttrykket «den lovmessige makt» i l.kr. art. 43 var kvantitativt, og at den norske stat ved ratifikasjon av Haagkonvensjonen derfor i okkupasjonsstille hadde fraskrevet seg enhver lovgivningsmyndighet vedrørende det besatte område så lenge okkupasjonen varte. Når Bonnevie-Svendsen da

aksepterte og befulgte den kgl. norske Londonregjerings folkerettsstridige og dermed rettsugyldige straffeanordninger, må han antas å ha vært seg bevisst at han ved deltakelse i Hjemmefronten, var kommet i et kriminelt forhold til den rettsgyldige lov, og at han derved hadde brutt sitt presteløfte. For kristen moral er uforenlig med det kriminelle, uansett hvilke former det måtte gi seg utslag i. Kirken kan og må reagere mot urett, den være av privat, sosial, politisk eller offentlig karakter. Men kirken og dens menn kan ikke stille seg til tjeneste for det rettsstridige uten å svikte den kristne moral. Det moralske ansvar må hver enkelt i moden alder bære like fra samfundets høyeste topp ned til det laveste lag. Kollektiviteten kan nok i øyeblikket for en tid gi en ytre beskyttelse, ja, endog fremme den enkeltes stilling og sosiale kår. Men den kan aldri oppheve den enkeltes personlige ansvar. Som folkerettsstridig var den kgl. norske Londonregjerings provisoriske lovgivning brudd på avtale overfor den enkelte på det besatte område og dermed forbrytersk og æreløs. Ved den institueres nemlig for hver enkelt en lovkløvede situasjon. Men etter Herrens ord kan ingen samtidig tjene to herrer. Skulle den enkelte også være embetsmann, ville han bryte sin edsforpliktelse på Norges konstitusjon, om han medvirket til en slik tilstand og stilte seg til tilsvarende tjeneste. Pastor C. Bonnevie-Svendsen kan derfor neppe ha grunn til å beklage seg om objektiv forskning finner grunn til å fastslå brudd på presteløftet fra hans side, og han kan neppe unngå det.

Disse eksempler tør være holdbart bevis for at ved frigjøringen ble det norske rettsapparat lagt i kriminelle personers hender. Det avslørte seg derved som et oppgjør av indrepolitisk karakter. De svenske folkerettslæres resultat her, kan neppe rokkes.

Det kan også være andre hvis moral og karakter kommer i historiens søkelys i forbindelse med rettsoppgjøret. Og da kanskje ikke minst professor Castberg. Som nevnt ble han fedrelandet en kostbar mann ved sin vaklende og uvitenskapelige tolkning av folkerettens nøytralitetsbestemmelser, og dette tross den klare tolkning svenske og danske folkerettslære nylig hadde gitt av dette problem. Dette var ilde nok. Verre tør det ha vært at mange enkeltpersoner og deres familier

som faktisk hadde holdt seg til hans utlegning, derved kom ut i ulykken.

Før krigen hadde Castberg dosert i sin Folkerett, at likegyldig hvordan en krig oppstod, hadde partene å iaktta folkerettens regler for krigføring. Internasjonale overenskomster må jo befulges. Her kom Hjemmefronten med hjemmestyrkene til å stå overfor spesielle bestemmelser. Deres innsett var illegal. Den var, vurdert ut fra Nils Handals tidligere nevnte erklæring, rettsstridig, et brudd på avtale.

Før krigen hadde Castberg også dosert «det positive rettsstoff — traktater og sedvanerett — som bindende utgangspunkt i alle drøftelser av rettsspørsmål.» Dette må bety at i rettsoppgjøret hadde domstolene å basere sine rettsprøver på l.kr. art. 43. Dette gjaldt så vel lovgrunnlaget, som domstolenes ordinære karakter, habilitetsproblemet, selve prosessen og — eventuelt behandlingen av benådningssøknader i statsrådet. Okkupanten hadde ordinært å respektere den rettsorden som rådet ved besettelsen. At så skjedde, var den tiltalte rettighet, og den norske stat hadde påtatt seg den samme plikt overfor borgerne.

Imidlertid ble denne rettighet uten videre satt til side ved den kgl. norske Londonregjerings provisoriske anordninger, og alt dette uten at Castberg gjorde noen som helst innvending herimot. Som ekspert må han dog antas å ha vært fullt klar over dette rettsbrudd og sin moralske plikt her. Han har vel kanskje speidet etter en eller annen utvei til å komme ut av knipen. Til slutt har han søkt redning i hva han i offentlige foredrag har kalt «seiernerrens justis», en i folkeretten aldeles ukjent størrelse.

Men så kommer den moralske vurdering. Martin Luther hadde vitenskapelig doktorgrad og var universitetsprofessor, i så henseende likestillet med Castberg. På riksdagen i Worms stod han i følge stevning alene foran den konsentrerte statsmyndighet, vel vitende at det kunne koste ham livet. Likevel vaklet han ikke. Han var åpenbart i besittelse av en vitenskapsmanns ansvars- og æresfølelse. Ved rettsoppgjøret her hjemme dreiet det seg om tusener familiers ve og vel, for den enkelte stod det kanskje om livet. Det var nok mange som i tillit til folkeretts-ekspertens lære hadde holdt seg til den rettsorden folkeretten instituerer for et besatt område, og som den

norske stat i sin tid hadde forpliktet seg selv, sine hjemmeværende borgere og landets domstoler på. Da så staten ved den kgl. norske regjering i London begikk sitt æreløse rettsbrudd, og domstolene senere fravek sin embetsplikt, var det ikke et knyst å høre fra eksperten. Han synes ikke å ha vært i besittelse av en vitenskapsmanns ansvars- og æresfølelse. Hans moralske kvalitet stod dessverre ikke høyere.

Blant de mange jøder som ble likvidert i de tyske gasskamre, var det ca. 130 fra Norge, men ingen fra Sverige. Grunnen til denne skilnad var at Sverige ikke kom med i krigen. Tar man så i likhet med Napoleon det skritt å spørre om «hvorfor», må svaret være at Sverige hadde sitt forsvar i orden. Ved krigsutbruddet i 1939 var det nok også der ett og annet som manglet, eller som måtte styrkes og utbygges. Men det var ikke som i Norge kjævl om «vakt eller vern». At forsvarsutgiftene økte og ble store, er sikkert nok. Men svenskene var jordnære nok til å forstå at det her dreiet seg om store, ja, om umistelige verdier. De svenske statsmyndigheter var situasjonen voksen. De svenske jøder nøt godt av det. De ble ikke antastet.

I Norge var det anderledes. Den ledende gruppe i Stortinget, med Mowinckel og Nygaardsvold i spissen, vule bevige midler kun til vakt, ikke til vern. Og da vernet manglet i det kritiske øyeblikk, ble følgen der etter. I tur og orden gikk så dette ut over de norske jøder.

Nå er det imidlertid så at alt ansvar fordeles seg på en funksjonsrekke. Årsak fører til virkning, som igjen fører til ny virkning o.s.v. Når det gjelder de norske jødene, kan en vel si at Eichmann kun var det siste ledd i funksjonsrekken. Her hjemme må en da søke foregående ledd eller de foregående ledd. Norge og dets styremakter har nok sitt ansvar her. Dette kan bli tungt å bære for den aktive instans og for den enkelte representant.

Fra meget sakkyndig hold er det nu vedgått at vi ville ha undgått krigen, om vi hadde holdt vernemakten i forsvarlig stand. (Hariem og Storheil). Men regjeringen ville ikke foreslå de nødvendige bevilgninger og Stortinget ga den sin tilslutning. Forslag fra borgerlig hold ble avvist. Ansvar må derfor i sin helhet falle på Arbeiderpartiet og det da sit-

(Forts. side 8)

Pastorale -

(Forts. fra side 4)

fortsatte også å leve i den tid jeg var prest i bygden under navn av Vestlandets Indremisjonsforbunds Forening. Dette vestlandske forbund var i høy grad blitt ukirkelig og var ledet av en erklært prestehater — borgermester Solem. — Forbundet var sterkt puritansk, forbudsaktivt og anti-alkoholisk i prinsippet. Det var ikke så greit i praksis bestendig. Forbudet ble jo ved folkeavstemning narret inn på et naivt folk, som vel ikke hadde psykologisk og fysiologisk kunnskap til å bedømme alkohols rolle i naturen som det bevarende og livsfremmende ferment. — Derfor er også i vår kristne tro vintreet et av de skjønneste symboler vi har, og Jesu avskjedsmåltid, nattverden, er karakterisert ved gjæret landvin, og ikke ved blåbær-saft. —

Ikke desto mindre drev Vestlandske forbund privat nattverd med vafler og saft, for som en biskop treffende sa: Her greier man seg ikke med MOSE 10 bud, men har laget seg et ellefte: Du skal ikke nyde alkohol i noen form. Bekjennelsestroskapen ble suspendert! Nå skal det villig innrømmes at alkoholbruk og/eller misbruk på 60 grader nordlig bredde ofte antar bizarre og groteske former, som vel er ukjent for sydens vane- og vindrankere. Statistisk er nordmannen vel det edrueligste folk på en klode som ligger i livsfarligere synders nedslagsfelt — f. eks. hykleriet og feigheten. — Men ved juleblot og sommersblot og etter lønningsposens utlevering — da blir det drukket halvan og helan, og hver brøkens del slår hele brøkens rest ihjel. Og så er det dans etterpå, med fyll, bråk og i moderne tid promillekjøring med påfølgende massedrap, på land, sjø og i luften, så de fra okkupasjons-tiden engasjerte jurister og profeter av den helt lille type får luftet sin trengsel med brave, dømmende rynker i pannen og plutselig lovløydighet i småsaker. Så i Olas liv sander seg nu hver dag de ord:

Hver gledesstund du fikk på jord betales må med sorg.

HANS EGEDE NISSEN.

Arkitekt

H U S T A D

Bærumsv. 5, Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 - Oslo

Bergs Assuransesbyrå

ALT I FORSIKRING

Arbiens gt. 1 — Tlf. 44 49 94

Mosley og churchillismen - -

(Forts. fra side 5)

ut av Afrika fulgt av skjellsord fra den afro-asiatiske liga i FN.

Hvorledes kunne det gå til at Churchill ble tvunget til å «presidere ved likvideringen av Imperiet», han som i sin tid ble utskjelt av venstrepartiene som den værste av imperialistene? Svaret er enkelt nok: Etter å ha kommet i en katastrofal situasjon i kampen mot Tyskland fant han støtte hos to forbundsfeiler som hatet det britiske imperium like meget som de hatet Hitler. Amerika og Russland betraktet på ingen måte krigen fra Churchills synspunkt, som utelukkende tok sikte på å knuse Tyskland og bevare imperiet. Både USA og Sovjet hadde foresatt seg å likvidere begge. Og deres makt og innflytelse i den felles krig ble sterkere og sterkere jo lenger krigen trakk ut. Deres stemmer ble stadig mere dominerende i de felles allierede krigsrådslagninger. De kom ettervert til å bli de sentralt dirigerende og bestemmende makter både når det gjaldt krigføringen og når det gjaldt de politiske resultatene.

Den krig som Mosley og hans bevegelse motsatte seg, begynte som en tvekamp mellom Storbritannia og Tyskland. Den mistet imidlertid sin opprinnelige karakter i og med Russlands og Amerikas inntreden i kampen. Dette å knuse Tyskland ble et sekundært anliggende i sammenligning med det langt viktigere problem om USA's og Sovjet-samveldets styrke og posisjoner etter krigens slutt. Begge disse makter hadde et felles mål for den verden som skulle omskapes etter krigen — nemlig en likvidering av både det britiske imperiet og av det tyske rike. Den mann som først og fremst var ansvarlig for at denne situasjon var oppstått var Churchill. Han motsatte seg alle forsøk på å få istand en forhandlingsfred, som hvis den var kommet itide ville ha resultert i et intakt britisk verdensrike.»

Bladet omtaler så Chester Wilmots bok «The Struggle for Europe», som kom ut for ti år siden hvor han analyserer Rooseveltpolitikken og den historiske bakgrunn med det amerikanske hat mot «kolonialismen» og skriver videre:

«Den amerikanske president tok sikte på en økonomisk ødeleggelse og oppløsning av det britiske verdensrike, idet han forutså at den dag måtte komme da Englands oversjøiske besiddelser, som hadde utviklet seg til et stort marked for det

engelske moderland, ville komme til å stå iveien for hans egne etterkrigsplaner for Amerika. Og han hadde herunder de sterkeste kort på sine hender. En stor del av den britiske verdens midler var allerede solgt eller pantsatt for å betale krigs-omkostningene. Krigen kunne ikke fortsettes uten penger og økonomisk hjelp utenfra. Churchill hadde et skrikende behov for den amerikanske låne- og leiehjelpen for å kunne føre krigen videre. Derfor ble Lend-Lease-avtalen undertegnet programmessig Til sin sønn Elliot sa Roosevelt da han kommenterte denne avtale: «Jeg håper de (d.v.s. engelskmennene) forstår at USA's regjering kommer til å sørge for at de oppfyller avtalens betingelser.»

Så omtales Jaltakonferansen, hvor Stalin og Roosevelt lurte Churchill og bladet fortsetter:

«Roosevelt fikk ikke oppleve virkeliggjørelsen av sin drøm. Men ikke desto mindre ble den virkeliggjort slik han tok sikte på: Churchill hadde da alt forlenget mistet all innflytelse på utviklingen av de begivenheter han selv hadde satt igang. Churchill fikk leve lenge nok til å erfare at Mosleys forutsigelser gikk i oppfyllelse, at krigen ville gjøre kommunismen til en verdensmakt og tilintetgjøre det britiske verdensrike. Det tilfalt imidlertid Amerikas leiesvenner i Labourpartiet å gjennomføre den formelle raserings av Englands makt i Asia etter at Roosevelts politikk hadde ødelagt den britiske makts fundament. Etter labourregimet kom den kastrerte toryregjering tids nok til å fullbyrde kapitulasjonen etter at den rådløst hadde beruset seg i Churchills enorme feiltagelse og blitt et hjelpeløst offer for Washingtons herskelyst og Labours propaganda. Resultatet er slik det viser seg i dag: Englands hovedstupe flukt fra Afrika.

Denne Afrikaflukt er nå blitt påskyndet av president Kennedy, som iførte seg Poovevelts kappe straks han var blitt valgt. Han sparker nå McMillan bak på samme måte som Roosevelt sparket Churchill. Mentaliteten fra 1776 — hatet mot «kolonialismen» — spruter ut av alle fuger i Det hvite Hus av i dag. Og dette nedarvede antiengelske instinkt og tradisjon, som kjennetegner de arrogante yankee-herskere, kommer ikke til å forsvinne før England igjen er blitt bare en liten øy utenfor Europas kyst styrt av halvamerikanske politikere, som tar sine ordre fra New Yorks banker.»

Om å «ale opp - -»

(Forts. fra s. 5)

kjetter. Det var omtrent like ille som nazist i dag.

Kirken måtte gi seg på at jorden var flat. — Den må nok gi seg på at kryssning er den eneste riktige og moralske måte når det gjelder menneskeavsløsing.

Man har iallfall idag to grupper som går inn for renavl — nazistene og jødene.

Den er ikke holdbar den praksis som kirken idag utøver — å alliere seg med den ene og fordømme den andre. — Og vel og merke å fordømme sin egen rase. Det har aldri vært, og blir ikke holdbart.

Selvfølgelig går det an å drive kryssningsavl. Den nordiske raseavl som er krysset inn i de latinske folk i Europa, har for en vesentlig grad skapt den europeiske kultur. Men hvis et folk vil holde opp med innkryssningen av fremmed arvestoff og vil bevare ved renavl den arveskatt det har, så må jo det også være tillatt.

Det kan ikke være noen tvil om at et menneskes lykke for en alt overveiende del er avhengig av den rasearv det har fått. Både legemlig og i stor utstrekning også åndelig utrustning, helse og levestandard, er avhengig av den blodsarv man har fått.

Er renavl blant dyr og planter anerkjent som den sikreste av de to avlsprinsipper, så må det vel også ansees som det sikreste blant mennesker.

Det er liten grunn til å tro at det norske folket ville bli dyktigere, lykkeligere og få en høyere levestandard om vi fikk en ny og øket innkryssning av latinsk arvestoff, som uvergelig vil følge med en politisk og økonomisk tilknytning til Sydeuropa.

Nasjonen har nu overtatt slektens gamle plikt til å holde rasearven fri fra innkryssning av dårlig arvestoff. Vi får håpe at det i Norge finns en elite som vil beskytte det norske folks egenart

Quisling skriver i Russland og Vi:

«Som man vet, dominerer de mindreverdige menneskeslag Europa mer og mer alene ved sin sterkere formering. Det er i denne forandring i mennesketypene sammen med bolsjevismen at dødsfaren ligger for den vesterlandske civilisasjon.»

Vi må gjøre oss klart at vi ikke står alene, men at vi med de øvrige skandinaviske folk er hovedmedlemmer av en stor folkefamilie, som representerer den mest verdifulle av jor-

Dødsdans i Prag

(Forts. fra s. 4)

De revolusjonære flykter brøtlende mot utgangen. Rosita skyter videre. To ganger har hun truffet, bare to ganger. Hun bønnfaller den hellige Maria om hjelp — la meg dog skyte bedre, fordømt også, jeg vil sende alle disse djevler til helvete. Hennes skyting og enda mere hennes forvirrede, kjetterske bønn virker elektriserende på artistene. Helt siden middag har de vært fanger i dette dystre telt, siden middag har de latt seg lamme av angst, nå er grensen for den apatiske ventingen overskredet. Som tirrede dyr kaster de seg uten å tenke over de revolusjonære, det smeller og braker, man slåss med trestokker og gjødselgrep, man slår med klarinetter og notestativer, man skriker italiensk, spansk, polsk, engelsk, rumensk, tysk og tsjekkisk. Så er slaget slutt. Halvparten av angriperne flykter, de andre er mere eller mindre såret. Artistene tar våpnene fra dem, våpen er nå viktigere enn smykseskrin, de er viktigere enn brød. To stallgutter kaster de sårede ut foran teltet, de kryper vekk som ormer over engen som er overfylt av tusenfryd.

«Seks døde. Tre tsjekkiske kvinner og en mann, av oss Rastelli og Sascha Ordonuvna», melder bassisten til direktøren som sitter ensom og sammen-sunken på en benk.

«Seks døde? Vi er alle døde», sier han toneløst.

«Bare la dem komme en gang til!» skriker kassereren, «nå har vi også våpen!»

«Hundre mot en million?» skriker direktøren fortvilt tilbake.

«For min skyld gjerne mot ti millioner!»

Som et lyn suser Rosita ned langs et tau. «Fy, skam deg, direktør!» freser hun vilt. «Før har du alltid vært så stor i kjeften, så lenge tyskerne seiret, da sa du at en tysker ikke engang kjenner ordet feighet, og nå — — —»

dens raser, den nordiske rase, der har vært og er den viktigste bærer av verdenscivilisasjonen, og som både Grekenland og Rom, likesom Europa og Amerika skylder sin storhet, og med hvis bevarelse og forfall deres skjebne henger sammen. Hvorfor lærer ungdommen i våre skoler tusen likegyldige og overflødige ting, men ikke om disse viktige og alvorlige spørsmål, og deres grunnlag og konsekvenser?»

Den dagen kan nok komme da Quislings lære kommer inn i de norske skoler — selv om det må bli mot herr Torgersens advarsel.

O. K.

«Jeg er ingen feiging, men jeg er heller ikke selvmorder! Hvorfor skjøt du, Rosita? Nå vil vi alle komme til å bøte for det!»

«Bøt rolig, hvis du ikke har noe annet å gjøre, men jeg vil skyte, forstår du? Så lenge det er liv i meg!»

«Har du ikke hørt at Det internasjonale Røde Kors vil forhandle med K. H. Frank? Har du ikke hørt at man ikke skal kjempe?»

«Og hva skal man ellers gjøre når disse svin overfaller oss som ville dyr? Skal jeg kanskje ta mot dem med kysshånd? Har du ikke forstått at tsjekkerne vil ta livet av oss alle, enten vi kjemper eller ikke, enten vi er skyldig eller ikke? Så, gå, gå dog ut og stikk potene i været, så får du se om morderne vil skåne deg! Enhver kan gå, dere kan gå alle sammen, men jeg blir! Gå, gå, direktør, Jeg skal ta på meg alt, du behøver ikke å angi meg, jeg skal ikke nekte for at det var meg som skjøt! Gå med dere alle sammen!»

Ingen rører seg. Direktøren sitter der med bøyet hode. Rosita ser seg om, hun ser de istykkerslätte, blodige ansikter med fortvilelse, hat og frykt i øynene. Hun bøyer seg, griper smykseskrinet, løper til utgangen og kaster det ut i en stor bue.

Radioapparatet ble veltet under kampen, nå begynner det igjen.

« — — taler bølge 418. En advarsel til alle pragere og pragerinner! Den som gir en tysker husly, den som hjelper en tysker til flukt, den som gir en tysker klær, et stykke brød eller en slurk vann, den som yder en såret tysker hjelp, den blir som folkefiende straffet med døden! Hør etter, hør etter! — Den som hjelper en tysker, det være seg mann, eller kvinne eller barn — — —»

Den tyske kunstnerinne Anita bryter sammen og skriker hysterisk. Men hun kan ikke overdøve blikkmusikken med den tsjekkiske marsj.

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 43 33

Tannlege
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

ANNELISE PAROW
TANNINNSETNING
Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - v. Lademoen kirke - Voldsminde

HUSK BLADPENGENE!

RETTSOPPGJØRETS KVALITET

Forts. fra side 6

tende Storting. En kan vel nå trygt si at de norske statsmyndigheter ikke var situasjonen voksen, slik som de svenske var, og at de derfor bærer ansvaret for de u-lykkelige følger også for de norske jøder.

Ved sin vurdering vil selv-sagt objektiv forskning være oppmerksom på at politiske partier som ved det siste valg ikke ble representert i tinget, ikke kan påføres noen skyld for at forsvaret ble forsømt og for følgene derav.

Hva rettsprøvene angår, kan disse ikke godtas som redelige. Objektiv forskning har allerede avslørt kompromitterende momenter, først og fremst at det lovverk som ble lagt til grunn, ikke bare var i strid med folkeretten, men også med grunnloven (professorene Skeie og Keilhau). Dernest at domstolene godtok og anvendte kategorien om kollektiv skyld, d.v.s. at det blott medlemskap i et parti medfører ansvar for hva ledelsen eller lederne måtte ha innlatt seg på. Uten dissens ble denne kategori hevdet og anvendt av Eidsivating lagmannsrett under ledelse av en ordinært inhabil lagmann ved behandlingen av de prinsipielle rettsspørsmål i Haalandsaken. I Høyesterett dissenterte to av dommerne.

Det samme problem var oppe i amerikansk krigsforbryterdomstol i Nürnberg under ledelse av Justitiarius Curtis Shake fra Indiana. De tiltalte var høyere funksjonærer i I. G. Farbenindustri. Shake anførte da følgende: «Det ville være ensbetydende med å fastsette en kollektiv skyld som ville ha en masseavstraffelse som følge, en masseavstraffelse som man ikke har precedens for i internasjonal rett og som ingen berettigelse har mellom menneskene.» De tiltalte som alle hadde vært medlem av det nasjonalsosialistiske parti, ble frikjent.

Disse amerikanske dommere kompromitterte hverken seg selv eller sitt hjemland. Uhederlig rettsprøve har de ikke villet innlate seg på. Det tjener dommer Alten og dommer Fougner til ære at de dissenterte ved avgjørelsen i Høyesterett.

Hver enkelt anklaget her hjemme hadde grunnlovsmessig krav på å få sin sak prøvet på og avgjort etter det lovverk som var gjeldende ved okkupasjonens inn-treden, hvis rettsprøven ikke skulle få rettsvilkårlighetens karakter. Hva enn okkupasjonen hadde innlatt seg på av voldshandlinger som følge av hjemmefrontens rettsstridige adferd, var en sak

mellom okkupasjonen og den norske stat og den tiltalte u-vedkommende.

Objektive forskere har fastslått at leddet «kollektiv skyld» kom med i de provisoriske straffeanordninger av partipolitiske grunner. Arbeiderpartiregjeringen har vært klar over at årsaken til landets inndragning i krigen, var den negative forsvarspolitik regjeringen hadde ført. Før overflytningen til England hadde statsministeren gitt uttrykk for at det måtte komme til et rettslig oppgjør for ham og regjeringen. Han imøteså riksrettssak. Under utenlandsoppholdet har den søkt etter muligheter for å undgå den. Først innlot man seg på en agitatorisk utnyttelse av momenter som kunne tjene regjeringen til unnskyldning, konsentrert i påstanden om at tyskernes militære aksjon 9. april 1940 var et overfall og ikke et mottiltak. Dernest ble skylden lagt på det parti som ikke var representert på tinget, men hvis medlemmer hadde inntatt en langt mer nasjonal holdning enn arbeiderpartiets revolusjonære militærnektene. Da så denne historieforskning ikke har gitt den fornødne trygghet, grep man til lovutveien. Det gjaldt ved hjelp av den å skaffe seg flertall ved anstundende stortingsvalg. Muligheten her kunne realiseres ved sjonglering med stemmerettsvilkårene: På den ene siden å berøve sikre motstandere stemmeretten ved offentlig tiltale for straffbart forhold, og her kom da «masseavstraffelsen» i betraktning, p.d.a.s., å sikre partifeller stemmeretten tross deres mulig rettsstridige adferd i okkupasjonstiden. Man lovfestet at «arbeidere og underordnede funksjonærer», om hvem man visste at de med nesten 100 prosent sognet til LO, ikke skulle bli gjenstand for tiltale. Dette punkt var direkte brudd på grunnlovsprinsippet om borgernes likhet for loven. Regjeringens medløpere i domstolen sørget så for at dette grunnlovbrudd ble akseptert, noe som selv-sagt innvirker på rettsprøvens karakter. At stortingsvalget bare ga arbeiderpartiet 76 av 150 representanter, viser verdien av leddet: Kollektiv skyld. Det tilstrepte mål ble nådd, og regjeringen kunne føle seg trygg. Men i rettshistoriens analer tør den få sin dom.

Ved krigsutbruddet kom de forskjellige samfundslag ut i mange vanskelige situasjoner, også kirken og dens tjenere. Disse var moralsk bundet ved presteløftet. Den kristne moral er absolutt forpliktende og kan ikke i noe

tilfelle suspenderes, det være i kortere eller lengere tid. Man kan ikke som biskop Berggrav dekke seg bak den regel at «krigens lov har først og fremst bruk for løggen». Rettlinjet og ærlig må ens ferd være, likegyldig hva dette måtte koste. Kollektiv enighet er ikke ansvarsbriende. Alene personlig ansvar dekker moralkravet.

ENGELSK NYDEMOKRATI.

Det engelske nydemokrati utfolder seg riktig for tiden. Først gjorde de bolde partipolitikere et forsøk på å få forbudt møter de ikke likte, blant annet Mosleys og Collin Jordans. Men da regjeringen ikke hadde lyst til å gå så åpent til kamp mot ytringsfriheten, arrangerte en isteden pøbelopptøyer på møtene, slik at en fikk et påskudd til å forby dem. Skolelæreren Collin Jordan, som leder det britiske nasjonalsosialistiske parti ble regelrett overfalt og møtet sprengt. Dette resulterte ikke som en skulle tro i kraftig inngripen mot pøblen og dens bakmenn, men Jordan bli avsatt fra sin lærerstilling. Og ikke nok med det, han ble stillet for retten sammen med sin medarbeider John Tyndall og dømt til to måneders fengsel for «forstyrrelse av offentlig ro og orden». Tyndall fikk seks uker. Så det er farlig å bli overfalt av pøblen i England. Arbeiderbladet, som beretter om dette drabelige nydemokratiske fremstøt forteller at «de to tiltalte møtte sivilkledd i retten, men hadde nåler med bevegelsens merke, solkorset til Quisling, på oppslaget». Det er ellers bebudet nok en rettssak mot de to, idet de også er anklaget for å ha ledet «havmilitær organisasjon», nemlig «The Spearhead», som er et møtevern som skal hindre at bevegelsens møter blir sprengt. Etter det som hendte skulle en tro at det var temmelig påkrevet!

Ved krigsutbruddet befant biskop Berggrav seg i flere henseender i begivenhetenes sentrum. Dessverre begrenset han seg ikke til varetakelsen av kirkens interesser og oppgaver, men blandet seg opp i politikens mange vanskeligheter. Han maktet ikke den begrensningens kunst som hensynet til kirken skulle tilsi. Kirken har jo et høyere og varigere mål enn hva politikeren overskuer, kanskje ikke minst under krigsforhold. Hans innsats 17. juni 1940, da det dreiet seg om kongens stilling og kongehusets interes-

TVIST OM «MEIN KAMPF».

Den tyske bundesregjering har gjennom sin sendemann i Rio de Janeiro tatt ut klage mot den brasilianske foregger Mestre Jou, som for noen måneder siden sendte ut en brasiliansk utgave av Hitlers «Mein Kampf». Han hadde ikke tilatelse til det, hevder de tyske myndigheter, og det er den bayerske stat som har rettighetene til boken. Det siste får en vel si er en sannhet med modifikasjoner siden Hitler testamenterte sine forfatterrettigheter til DNSAP.

BUSINESS FORAN ALT!

Også England deltar som kjent sammen med Norge i det store amerikanske NATO-felttoget mot den røde verden. Men det ville ikke være England hvis det ikke også holdt en bakdør til business åpen. Således har den britiske regjering nå sluttet en avtale med Røde-Kina om levering av jetfly med samt drivstoff, trass i at NATO-landene har forpliktet seg til å boikotte øststatene for krigsviktige varer.

FOR ANGLOFILE.

Men det er da noen som har bevart beundringen og respekten for dette land som ved sin sinnsvake politikk har bragt Europa på avgrunnens rand, rent bortsett fra å ødeegge sitt eget imperium. John Osborne har laget en bok om øyrikets utvikling eller kanskje rettere avviking og her i landet er vi blitt beriket med en norsk utgave ved FARMANDS Per Vogt. I VG anmeldes denne utgave av Arne Østvedt, som karakteriserer Per Vogt

ser, var neppe i samsvar med avlagt troskapsed. Tidligere hadde han med fullmakt fra den lokale fiendtlige kommandant dradd til Nordmarken med spesialoppdrag. I Langelandsaken måtte han i den anledning finne seg i en for ham ærekrenkende dom. At han tross dette senere ble betrodd å utføre geistlig tjeneste for prominente samfundspersoner, kan tenkes i sin tid å ville medføre politiske problemer. Man vet ikke hva fremtiden har i sitt skjød.

Foruten til mine fem brosjyrer om rettsoppgjøret henvises til mine artikler i NATIONEN, inntatt 31. oktober ifjor og 5. februar, 13. mars og 5. juni i år. Til sammenlikning henvises også til h.r.advokat J. B. Hjorts artikkel i FARMAND nr. 31 i år.

A. E. HEDEM

som «den gamle anglofil», men som selv later til å lide av samme syken og koker over av beundring over den heltmodige holdning britene viser idag der «de sitter på stumpene av sitt engang så mektige imperium». Anmelderen slår fast om Adolf Hitler noe som kanskje gjelder flere enn han, nemlig at «den britiske folkekarakteren oppga han å begripe, den ble ham for sterk».

BON(N)MOT.

DEUTSCHE WOCHEN-ZEITUNG bringer jevnlig småhistorier om Adenauer. Her er en av de siste: «— Hva er forskjellen mellom en håndverker og kansleren?» — «Håndverkeren kommer aldri og kansleren går aldri.»

DEN STORE FRIGJØRING.

Nå trues Algeriet med pest, heter det i telegrammer til den norske dagspresse. Det later til at denne presse tidligere har under-slått meldinger om at «bänder av algeriske soldater og sivile» herjet i Alger inntil de gikk løs på Pasteurinstituttet og kom i skade for å slippe løs forsøksdyr innpodet med pest. Det later således til at det ikke bare er Kongo som får merke hva det vil si å avskaffe den kolonialisme som overhodet har skapt levedyktige forhold for befolkningen. I den forbindelse minnes vi forøvrig en historie som en nederlandsk journalist fortalte oss forleden dag og som godt kunne ha foregått på Høyres negerkongress: Etpar kongolesere henvendte seg til en tuneser og sa: «Du er jo ingen afrikaner.» Tuneseren bedyret at det var han. Han var fra Nord-Afrika og der hadde de vært fri alt i 8 år. Da sa den ene kongoleser til den annen: «Hører du, de har bare vært fri i 8 år og så er han nesten hvit alt!»

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:

Kr. 30,- pr. år, kr. 15,- pr. halvår i Skandinavia. Utlandet forøvrig: kr. 35,- pr. år, kr. 17,50 pr. halvår. I ågtrykt omslag kr. 40,- pr. år, kr. 20,- pr. halvår

Løssalg 75 øre

Annonsepris:

32 øre pr millimeter over en spalte.

Bruk postgiro nr. 16450.

Utøveren A./L. Folk og Land